

O. L. Sokolovsky

CHRISTOLOGICAL IDEAS IN LIBERAL-PROTESTANT THEOLOGY

The article deals with the Christological problems of liberal theology, which is determined by the idea of unity of the divine and human origin; recognition of religion as a constituent part of culture; granting the prerogative of the historical method in theology over dogmatic. It was established that in recent times, representatives of the liberal Protestant school of exegesis modernized Christology, paying due attention to the terminology apparatus and the presentation of the New Testament plots on an easy to perceive language. A characteristic feature of modern Christology was the reproduction of the image of Christ as a religious teacher and the removal of supernatural elements from it. These ideas, in the form of theological modernism, were condemned by the Roman Catholic Church, but in the context of Protestantism they long existed in the ideology of religious liberalism. In this regard, liberalization in Christology manifests itself in the subjective reflection of the person of Jesus Christ and his activities, built on the experience of the researcher. The mind in this sense should be open to critical perception of information. Liberal theologians denied the doctrines of the Christian church, the content of which was not subject to scientific substantiation, in particular the embodiment of Christ, the Resurrection, the Ascension, the second coming. However, the correlation of religious faith with the latest scientific achievements, for many theologians, created a kind of challenge to adjust the centuries-old Christian tradition with the advent of time. Protestant theology allows you to adapt to the demands of the present, to introduce new tactics and strategies for its development. Having determined the Christological object of Divine worship as a mentor of morality, liberal theology generated modernist concepts that enhanced the morality of Christianity and formed the image of historical Christ. This position has become dominant in the Christological concepts of the representatives of the Tübingen Protestant School, the theology of mediation and new orthodoxy, and to a large extent reflected on the doctrinal basis of modern models of Christology in Christian theology. Given the bias of representatives of liberal theology in covering key aspects of the Christological doctrine of Jesus Christ, the followers of Protestantism launched a separate line of research, called the theology of mediation. The main task of this movement was to reconcile the ideological paradigm between Christian faith and scientific knowledge.

Key words: Christology, Protestantism, liberal theology, Soteriology, New Orthodoxy.

O. Л. Соколовский

ХРИСТОЛОГИЧЕСКИЕ ИДЕИ В ЛИБЕРАЛЬНО-ПРОТЕСТАНТСКОЙ ТЕОЛОГИИ

В статье рассмотрена христологическая проблематика либеральной теологии, которая определяется идеей единства божественного и человеческого начал; признанием религии конститутивной частью культуры; предоставление прерогативы историческому методу теологии над догматическим. В связи с этим, либерализм в христологии проявился в субъективном отражении лица Иисуса Христа и его деятельности, построенном на опыте исследователя. Определен христологический объект Божественного поклонения наставником нравственности, либеральная теология породила модернистские концепции, которые усилили этизацию христианства и сформировали образ исторического Христа.

Ключевые слова: христология, протестантизм, либеральная теология, сотериология, новая ортодоксия.

УДК 2+67

Е. І. Щебет, студент

ТРИДОЛОГІЯ ЯК ОКУЛЬТНА ОСНОВА ЕКУМЕНІЗМУ

Сучасний релігійний світ характеризується посиленням глобальних тенденцій, що, насамперед, виражається в екуменічному русі, в який залучаються майже усі релігійні об'єднання світу, що формує якісно іншу релігійну дійсність. Разом з тим, посилюється вплив і значення езотеричних та окультних вчень, рухів та ідей в сучасному світі. Так, постає питання визначення ролі та місця саме окультних засад в сучасному екуменічному русі, що зробить можливим якісно інше осмислення сутності сучасних релігійних процесів. Таким чином, в представленій статті відбувається розгляд тринітарного вчення в контексті екуменічного теологічного дискурсу та окультної традиції, як фундаментальної складової формування світової релігійної єдності. В статті розкривається те, що тринітарне вчення є основою для основних класичних та езотеричних релігійних систем і є важливим елементом і є тим, через що відбувається посилення впливу і значення окультних вчень в розрізі буття сучасного світу.

Ключові слова: екуменізм, окультизм, тридологія, тринітаризм.

Актуальність. В герметичній традиції дійсність формує три аспекти реальності – фізичний світ (алхімія), духовний світ (астрологія) та Божественний світ (теургія). Саме теургія є вищою окультною наукою, вищим знанням і кінцевою метою окультної практики. **Вчення про Божество є головним положенням в будь-якій релігійній системі**, тому що відповідно до цього розгортається весь світ та все буття, таким чином, сутність Божества визначає сутність світу та характер відношень людини з цим Божеством тощо. Теургічна практика спрямована на об'єднання людини з Божеством, а це в свою чергу має на увазі богопізнання, яке є обов'язковою умовою для формування Боголюдства. Екуменізм як релігійна ідея також в основі своїй містить конкретне теургічне вчення, що, зазвичай, залишається в тіні, але саме це вчення становить його основу. Але визначення релігійного змісту екуменічного вчення неможливе без розгляду екуменічного поняття Божества.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тематика статті на даному етапі розвитку релігієзнавства є досить малодослідженою. Сама ж стаття ґрунтується на працях з дослідження екуменічного руху та, головним чином, на першоджерела християнської богословської думки та окультної літератури.

Цілі статті. Зазначаючи поширеність тринітарного вчення в різних релігійних вченнях світу, то в умовах

сучасного екуменічного руху актуальним постає питання місця тринітарного вчення в екуменічному дискурсі. А отже, головною метою статті є встановлення місця та значення тринітарного вчення в екуменічному русі в розрізі окультної філософії.

Тому, були визначені наступні цілі статті:

1. Визначення екуменічних засад в тринітарному вченні.
2. Розгляд тринітарного вчення в різних напрямках окультної філософії.
3. Співставлення сучасного тринітарного вчення окультній тридології.
4. Визначення значення тринітарного вчення в сучасному екуменічному русі.

1. Екуменічний та пантеїстичний зміст тридології.

Метарелігійність тринітаризму. Для більшості релігій світу характерним є саме тринітарне розуміння Божества, розуміння саме його триєдності, що має місце як в тих релігіях, що зазначають особистісність Божества, як, наприклад, християнство, так й безособистісність, як, наприклад, Трикаю в буддизмі [22]. Тому тринітарний принцип є метарелігійним і тому саме він слугує теургічною основою для екуменічного руху і побудови Всеєдності, разом з тим, тринітаризм в собі має засади панентеїзму.

Панентеїстичний аспект тринітаризму. Про панентеїзм свідчить і інший факт тринітарного вчення, а саме пневматологічний аспект. Вчення про Святого Духа, в християнському дискурсі, є вченням, насамперед, про Трете, що є результатом та завершальним аспектом, тією складовою, що утворює троїчність, таким чином, саме Святий Дух є венцем Божественної Трійці. Саме це Трете виражається в іманентності і саме цей аспект має панентеїстичне вираження, причиною Боголюдства, джерелом Всеєдності та силою екуменічного єднання. Отже, пневматологічний аспект екуменічного вчення, по-перше, виражає пантеїстичний характер Духовної єдності, а по-друге, втілюється через троїчність, як принцип світоустрою та природу Божества, тому що світ є відображенням цього Божества, його образом.

Звертаючись до останньої енцикліки папи Франциска I, що має важливе ідейне значення в екуменічному русі, бо розкриває принципи Всеєдності в соціальному та екологічному аспектах, слід відмітити й тринітарний принцип, що концептуально пов'язаний зі всім змістом енцикліки. Так, тринітарне розуміння іпостасей постає наступним чином: "Отець є остаточним Джерелом всього... Син, Який є Його відображенням... з'єднався з цією землею, коли прийняв образ в лоні Марії. Дух – безмежні узи любові – присутній глибоко в серці всесвіту" [17, с.179]. Так, саме Дух є іманентною сутністю Всесвіту, який створила Трійця "відповідно Власній особистої ідентичності" [17, с.180]. Разом з тим, стверджується, з посиленням на Іоанна Павла II, що усвідомлення величчя та краси Всесвіту зобов'язує прославляти усю Трійцю. Отже, акцент на Всесвіті, що є центром пантеїстичного світосприйняття, пов'язується саме з тринітарним Божеством. Хоча пантеїзм втілюється, насамперед, в Дусі Святому, але виражається в тринітаризмі, а отже, сам Святий Дух є уособленням всієї Трійці. Таким чином, пневматологічний та тринітарний аспекти в екуменічному дискурсі представляють онтологічну єдність, Дух, як складова Трійці, і Трійця, як сутність Духа, що й виражається в принципі триєдності.

Принцип Вселенської троїчності. Вираження тринітарності в аспекті Духа Святого виражається в троїчності буття, що уособлює метафізичний тринітарний принцип всесвіту. Так, в "Laudato Si" актуалізується тринітарне вчення Буенавентури, який наполягав, що кожне творіння в собі містить тринітарну структуру, Трійця відображається в Природі і, таким чином, природа самої Природи є триєдиною [19].

Визнання тринітарності творіння та Творця є досить важливим пантеїстичним постулатом в тому сенсі, що усувається протиставлення тварного світу Творцю, тому що тварний світ, таким чином, є відображенням самого Божества, а отже, тварний світ містить в собі певну божественність. З іншої сторони, найбільшим свідченням божественності людини є вчення про безсмертя душі, що є божественною властивістю. При цьому, зазвичай, антропологія постає троїчною (дух, душа, тіло). Таким чином, і в тварному світі виражається нетварний, тобто вічний та безсмертний, Дух Святий, що теж, таким чином, вказує на божественний характер світу. Як вічне життя є реалізацією безсмертної душі, так й маніфестація Духа Святого є вираженням Царства Божого на Землі. Таким чином, стверджується пантеїстичний світоустрій, обожіння тварного, становлення Всеєдності, Боголюдства тощо.

Але, все ж, слід підкреслити, що фундаментальне значення в утворенні цього пантеїстичного розуміння належить тринітарності, таким чином, що тринітарність розкриває власну повноту в панентеїстичній реальності. Відповідна панентеїстична тринітарність розкрива-

ється як вираження тринітарного космічного принципу, що є вираженням природи триєдиного Божества.

2. Тріадологія як фундаментальний окультний принцип.

Триєдність. Повертаючись до герметизму, в ньому чітко виокремлюється триєдність – єдність окультного знання, що виражаються в трьох аспектах, що відповідають трьом рівням буття, які виражені в алхімії, астрології та теургії.

В час формування християнського вчення, як вже це зазначалося, було інтегровано в початковий варіант християнської релігії, як складової іудаїзму, досить велика кількість вчень та принципів із інших релігійних систем. Відзначаючи, що іудаїзм заперечує Трійцю, відповідно, це вчення з'явилося з часом [15]. Так, на перших Вселенських соборах був затверджений тринітарний Нікео-Цареградський символ віри, який був доповнений вченням про троєкратне занурення при хрещенні [13], а вже в 630 році було затверджене тринітарне вчення із засудженням субординаціоналізму [7].

Теософія. Щодо часів формування християнського вчення, О. П. Блаватська пояснює християнську трійцю запозиченням із єгипетської релігії та її наступною адаптацією. І, разом з цим, тринітарне вчення пов'язує і маріологію. Вона пише: "Коли Кирил, єпископ Александрійський відкрито ухватився за ідею Ісиди, єгипетської богині, й антропоморфізував її в Марію, Божу Матір, і коли почалися суперечки про триєдність, – з цього моменту єгипетська доктрина про еманцію Бога, що творить, із Емефта піддалася спотворенням на різні лади, поки нарешті Собори прийшли до згоди прийняти її в такому вигляді, як вона виглядає тепер – Тріади каббалістичного Соломона та Філона!" [4, с.63]. Отже, Блаватська стверджує, що Трійця в християнстві тотожна езотеричним трійцям і, звісно, дане вчення, вважає вона, було виражене в Нікео-Цареградському символі віри з послідовним засудженням субординаціоналізму, тобто класична триєдність має окультне походження.

Французька окультна школа. Для Еліфаса Леві трійця мала велике значення і пов'язував він її з герметизмом. Він пов'язував тринітарне вчення, як і Блаватська, з кабалістичною традицією: "Подвійний трикутник Соломона пояснюється Святим Іоанном в його замітках... Святий Іоанн погоджується з вчителями філософії Гермеса, які називали свою сірку іменем Етер, свою ртуть – філософською Водою, а свою сіль Кров'ю Дракона або Розчинником Землі. Кров, або сіль, відповідають в опозиції Отцю, азотна або ртутна вода – Слово або Логосу, і Етер – Святому Духу" [10, с.46-47]. Важливо звернути увагу, що окультний символ подвійного трикутника – гексаграми – окрім тринітарного принципу також виражає окультну аксіому "що верху, те й внизу", таким чином, ця окультна аксіома має тринітарне вираження.

Еволюційний аспект тринітаризмі. Так, теософ Анні Безант зазначає, що "Трійчастий Дух в людині, будучи подібним до божественного, повинен мати і його властивості, і ми дійсно знаходимо в ньому Силу, яка в своєму вищому проявленні є Волею, а в нижньому – Бажанням, – що і дає імпульс до його еволюції" [2, с.130]. В цьому аспекті, сутність еволюції полягає в розкритті внутрішнього божественного ества: "...трійчастий Дух стає єдиним, пізнає себе вічним, і в ньому виявляється Прихований Бог" [2, с.121]. Важливо відмітити, що саме трійчастий Дух виражає божественність людини, бо це є подоба Божа, і, таким чином, безсмертя душі є вираженням якості трійчастого Духа. Тому і вчення безсмертя душі виходить з тринітаризму.

Каббала. Каббалістичне розуміння Трійці будується на божественних принципах, що представлені в древні Сефірот, таким чином, що є дві трійці – головна (Кетер–

Хохма–Біна) та дзеркальна (Хесед–Гебура–Тіфарет) [18]. Наразі Дерево Сефірот з його тринітарними аспектами є основою для окультної практики таро [9]. Окрім цього, необхідно також відмітити, що Трійця використовується й напряду в окультних практиках. Так, Менлі Палмер Холл зазначає використання Трійці в магічних заклинаннях, наприклад, в такому: "...Я визиваю тебе, Задкіель, в ім'я Отця та Сина, та Святого Духа, благословенної Трійці, невиразної Єдності..." [18]. Таким чином, Трійця постає активною теургічною складовою окультних практик, які, насамперед, пов'язані з кабалістичною традицією та її впливом на інші традиції.

Масонство. В масонстві спостерігається також кабалістичне розуміння Тріади. "Троїчність Бога в тій чи іншій формі визнається практично усіма віросповіданнями. Він творить, збирає та руйнує. Він є творча сила, продуктивна здатність та загальний результат. Згідно Каббали, позаматеріальна Людина складалася із життєздатності, або життя, дихання життя; із душі, або розуму; та із духа. Сіль, сірка, ртуть були найвеличнішими символами для алхіміків, для яких людина також складалася із тіла, душі та духа" [11, 2°, с.41-42]. Отже, і в масонстві троїчність є вселенським принципом, таким чином, що вона не відрізняється від християнського вчення (тринітарна антропологія), наприклад, у згаданому вченні Буенавентури.

Повертаючись до масонства, необхідно відмітити, що троїчність є фундаментальною концепцією, разом з вченням про безсмертя душі, на поставі яких будується їх вчення. Так, в масонстві зазначається про Три великих Принципи:

"1° – Буття є. В філософському сенсі, єдність Ідеї та Буття, або Реальності; в релігійному сенсі, первинний принцип – Отець.

2° – Буття реально. В філософському сенсі, єдність Пізнання та Буття, або Реальності; в релігійному сенсі, платонівський Логос, Деміург, Слово.

3° – Буття логічно. В філософському смислі, єдність Розуму та Реальності; в релігійному смислі, Проведіння, Божественна дія, через що реалізується Благо, яке в християнстві відоме як Святий Дух" [12, 19, с.11].

Разом з проголошенням цих принципів, масонство визнає Бога як особистість, при цьому не відмовляючись від існування космічних троїчних принципів (так само, як і в християнській тріадології): "існує реальний Бог – особистість, а не формула" [12, 21°, с.5]. Так, через декілька градусів досить чітко визначається триєдине вчення масонства – "Бог, Незвіданий Отець, відомий нам лише за Своїми властивостями, Абсолютне "Я Є"; Думка Бога (Енноїя): Слово (Логос), проявлення та вираження Думки, – ось вона, Масонська Трійця: Вселенська Душа, Думка в Душі та Слово, або Мисль явлена; Три в Одному – священний скарб Шотландського Рицаря Трійці" [12, 26, с.49]. Таким чином, видно, що пантеїстична Вселенська Душа є самою Трійцею, що складається з трьох Божественних аспектів.

Поширення тринітаризму. Як зазначав Альберт Пайк, тринітарне вчення є майже в усіх релігіях світу. Добре розроблене тринітарне вчення міститься в кельтській, слов'янській, давньгерманській, єгипетській, китайській, вавилонській, римській релігіях, а також в буддизмі, брахманізмі та індуїзмі. Але тринітарне вчення не виражене в зороастризмі, іудаїзмі та в ісламі, а окрім цього, в комплексі примітивних культовоміфологічних релігіях, а також не виражене в політеїчних релігіях [16]. Також тринітарне вчення є в релігії фінікійців [8], халдеїв [3], древніх ефіопійців, прусів тощо [12]. Хоча в цілому зороастризм не містить тринітарного вчення, але ж Пайк відмічає його в єдності вогню, світла та ефіру [12]. З іншої сторони, тринітаризм на-

слідують такі древні філософи, як Плутарх [14], Платон [21] тощо, також орфізм та інші вчення [5].

Четверте в тріаді. Якщо розглядати масонське вчення, християнство, та інші релігійні системи, то виокремлюється квадричний аспект тринітарного вчення. Наприклад, в церемоніальній символічній частині зазначається наступне: "...триєдиного Божества, троїчність Якого також відображається в трьох старших офіцерах Символічної Ложі... уособлюючи три з чотирьох частин світу, Всесвіту..." [12, 23, с.11]. Четвертою стороною постає Північ: "Північ на всі часи була символом темряви..." [13, 28, с.14]. Таким чином, існує Трійця та її протиставлення в образі одного. Згідно масонського вчення, цим четвертим є божество, що відоме як Йехова – бог древніх євреїв (та пуритан). Разом з тим, в християнстві існує Божественна Трійця та четвертий – Люцифер – сатана. Зважаючи на тотожність тринітарного вчення масонства та християнства, можна зазначити, що відповідно до масонства, саме Йехова – бог древніх євреїв – є сатаною. В протиставленні тринітаризму та антитринітаризму, згідно тринітарної теології, сатаною є антитринітарне монадне божество. Для антитринітарієв, навпаки, сатаною є Трійця, як в іудаїзмі, що визначається як "чужий елохім" [15].

Зазначаючи, що екуменічний рух будується на тринітарних теологічних засадах, четвертим є противна сила, тобто антиєкуменічна. Таким чином, антиєкуменізм співвідноситься з сатаною, деградацією, деструкцією, силою, що є джерелом зла і що протистоїть єдності. І якщо звернути увагу на релігію древніх євреїв та пуританський фундаментальний протестантизм, то дійсно, данні релігійні вчення вирізняються антиєкуменізмом, а також в них мало місце поширення антитринітаризму (іудаїзм, частина фундаментального пуританського протестантизму) [6, 20]. Слід відмітити, що антитринітарне вчення виводиться з буквального розуміння Біблії. Також, характерним є те, що антитринітаріїв не всі християни визнають християнами, а екуменічна Всесвітня Рада Церков не розглядає участь та членство антитринітарних церков [1].

Окультний зміст тріадології. Слід відмітити, що в тринітарному вченні виражається сутність окультного вчення. Трійця в собі містить розуміння та фундаментальні положення основ окультного вчення в розрізі екуменічного руху. Отже, таким чином маємо:

1. Філософія єдності. Єдність виражається принципом триєдності, три є складовими єдиного цілісного і непорушного.

2. Філософія циклічності. Пантеїстичний та обезособлений характер Трійці виражає Божество як Космічний принцип, в якому розкривається його циклічний характер.

3. Еволюціонізм. Трійця сама в собі має аспект становлення, а в загальному плані в умовах резонування людської природи з Божеством, еволюціонізм виражається в обохінні людини, бо вона подібно до Бога має триєдину природу.

4. Плюралізм та інтеграція. Триєдине божество водночас є трьома аспектами, що виражають його плюральність, хоча б в його маніфестаційній реалізації, але разом з тим, воно є єдиним, тобто інтегрованим в самого себе. Отже, одночасність троїчності і єдності Триєдиного Божества в повноті виражає цей окультний принцип.

5. Антропоцентризм. Венцем Трійці є Дух, що знаходить своє вираження в людині та людстві, що має божественну природу, яка теж виражається в троїчності.

Висновок. Отже, тринітарне вчення є фундаментальним принципом для основних окультних вчень та езотеричних релігійних систем, насамперед, для тих вчень, що є впливовими в сучасному світі. В екуменічному дискурсі, тринітарне вчення виступає фундамен-

тальним принципом, що є загальним як для езотеричних, так й для класичних релігійних систем. Таким чином, саме тринітарне вчення визначає філософсько-релігійний дискурс єдності, й виступає тим вченням, тим принципом, навколо якого відбувається інтеграція більшості релігій світу. Як Трійця виражає єдність і прямує до Одного, так й релігійний світ в екуменічному русі прямує до Одного – до Всеєдності. Таким чином, панентеїстична реальність є результатом реалізації єдності, завершення становлення цього Одного.

Головні висновки.

1. Тринітарність розкриває власну повноту в панентеїстичній реальності, яка розкривається як вираження тринітарного космічного принципу, що є вираженням природи триєдиного Божества.

2. Тринітарне вчення є фундаментальним теургічним принципом для основних окультних вчень та езотеричних релігійних систем, насамперед, для тих вчень, що є впливовими в сучасному світі.

3. В екуменічному дискурсі, тринітарне вчення виступає фундаментальним принципом, що є загальним як для езотеричних, так й класичних релігійних систем, та виступає тим вченням, тим принципом, навколо якого відбувається інтеграція більшості релігій світу.

Список використаних джерел:

1. Баззард Э. Учение о Троице. Самообман христианства / Энтони Баззард, Чарльз Хантинг; [пер. с англ. А.В. Долбина, В.В. Долбиной]. – Ровно: А. Долбин, 2003. – 355 с. – ISBN 9668013220.
2. Безант А. Эзотерическое христианство, или Малые мистерии / Анни Безант; [пер. Е. Писарева]. – Москва: Вестник, 1991. – 198 с. – ISBN 8533433.
3. Беккер К.Ф. Мифы Древнего мира / Карл Фридрих Беккер; [пер. Н.И. Греч]. – Москва: Эксмо, 2016. – 672 с. – (Зарубежная классика). – ISBN 978-5699846160.
4. Блаватская Е.П. Разоблаченная Изида: в 2-х книгах. Книга 2 / Елена Петровна Блаватская; [пер. с англ. К. Леонова, О. Колесникова]. – Москва: АСТ, 2003. – 824 с. – (Духовные учителя современности). – ISBN 5170151543.
5. Блаватская Е.П. Тайная доктрина. Синтез науки, религии и философии: в 2 т. Т.1. Космогенезис / Елена Петровна Блаватская; [пер. Елена Рерих]. – Москва: Эксмо-Пресс, 2017. – 880 с. – (Великие посвященные). – ISBN 978-5699179886.
6. Грицанов А.А. Религия: энциклопедия / Александр Алексеевич Грицанов, Галина Синило. – Москва: Интерпрессервис, 2007. – 960 с. – ISBN 978-9854893553.

E. I. Schebet

TRIADOLGY AS THE OCCULT BASIS OF ECUMENISM

The modern religious world is characterized by the intensification of global tendencies, which, above all, are expressed in the ecumenical movement, in which almost all religious communities of the world participate, which forms a qualitatively different religious reality. At the same time, influence and significance of esoteric and occult teachings, movements and ideas in the modern world is increasing. Thus, arises the question of determining the role and place of the occult foundations in the modern ecumenical movement, which will enable a qualitatively different understanding of the essence of modern religious processes. The presented article considers the Doctrine of the Trinity in the context of the ecumenical theological discourse and the occult tradition as a fundamental component of the formation of world religious unity. The main tasks of the article is to determine the ecumenical foundations in the Doctrine of the Trinity, as well as to determine the meaning of the doctrine in modern ecumenism. In this regard, modern Doctrine of the Trinity was compared with occult Triadology, as a result of which common pantheistic foundations were revealed. Thus, the article showed that the Doctrine of the Trinity is revealed in the pantheistic paradigm as an expression of the global Trinitarian principle. At the same time, it was showed that the Doctrine of the Trinity is a fundamental theurgic principle for the main part of occult teachings and esoteric religions. It was also revealed that in the ecumenical discourse the Doctrine of the Trinity performs as a fundamental principle that is common to esoteric and classical religious systems. Performs as the principle around which most of the world's religions are integrated. Also it should be underline that the Trinitarian paradigm has many common positions with pantheism and pneumatology, where many pantheistic ideas are expressed. Ecumenical teaching has a global character, than it converges with pantheism. And, in this regard, the Doctrine of the Trinity gets special importance in the ecumenical movement, which is more pronounced in pneumatological discourse. Thus, there is an actualization of occultism in the modern world and the importance of occult ideas and concepts in the religious world is growing. Arises the integration of occult teachings with classical religious systems.

Key words: ecumenism, occultism, triadology, trinitarianism.

Э. И. Щebet

ТРИАДОЛОГИЯ КАК ОККУЛЬТНАЯ ОСНОВА ЭКУМЕНИЗМА

Современный религиозный мир характеризуется усилением глобальных тенденций, которые, прежде всего, выражаются в экуменическом движении, в котором участвуют почти все религиозные сообщества мира, что формирует качественно иную религиозную действительность. Вместе с тем, усиливается влияние и значимость эзотерических и оккультных учений, движений и идей в современном мире. Таким образом, возникает вопрос определения роли и места именно оккультных основ в современном экуменическом движении, что даст возможность качественно иному осмыслению сущности современных религиозных процессов.

Ключевые слова: экуменизм, оккультизм, триадология, тринитаризм.

7. Каноны Православной Церкви [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.pravoslavieto.com/docs/ru/pravila_vselenkih_soborov.htm (дата обращения: 19.03.2019).

8. Королев К. Языческие божества Западной Европы / Кирилл Королёв. – Москва: Мидград, 2005. – 796 с. – ISBN 978-5457435230.

9. Кроули А. Книга Тота (Египетское Тапо) / Алистер Кроули; [пер.: Анна Блейз]. – Москва: Телема, 2016. – 560 с. – ISBN 978-5-9908288-6-5.

10. Леви Э. Догматы и ритуал высшей магии: в 2 т. Т. 2. Ритуал трансцендентальной магии / Элифас Леви; [пер. Л. Малевин]. – Москва: Aegitas, 2014. – 238 с. – (Cambridge Library Collection). – ISBN 978-5000641347.

11. Пайк А. Мораль и Догма Древнего и Принятого Шотландского Устава: в 3 т. Т. 1/ Альберт Пайк; [пер. с англ. Е. Кузьмишина]. – Москва: Ганга, 2007. – 392 с. – ISBN 978-5988820260.

12. Пайк А. Мораль и Догма Древнего и Принятого Шотландского Устава: в 3 т. Т. 2/ Альберт Пайк; [пер. с англ. Е. Кузьмишина]. – Москва: Ганга, 2008. – 352 с. – ISBN 978-5988820543.

13. Пайк А. Мораль и Догма Древнего и Принятого Шотландского Устава: в 3 т. Т. 3/ Альберт Пайк; [пер. с англ. Е. Кузьмишина]. – Москва: Ганга, 2008. – 368 с. – ISBN 978-5988820680.

14. Плутарх Исида и Осирис / Плутарх; [пер. Якова Боровского, Михаила Гаспарова, Натальи Трухиной и других]. – Москва: Эксмо, 2006. – 464 с. – (Антология мудрости). – ISBN 978-5699159079.

15. Современный словарь иностранных слов: толкование, словоупотребление, словообразование, этимология. [сост. Л. Баш, А. Боброва, Г. Вячеслова, Р. Кимягарова, Е. Сендровиц]. – Москва: Вече, 2012. – 960 с. – ISBN 978-5953362528.

16. Токарев С.А. Религия в истории народов мира / С.А. Токарев. – Москва: Политиздат, 1964. – с. 559.

17. Франциск Энциклика *Laudato Si'*. О заботе об общем доме / Франциск. – Москва: Издательство Францисканцев, 2015. – 191 с. – ISBN 978-5892081252.

18. Холл М.П. Тайные учения всех времён. Энциклопедическое изложение герметической, каббалистической и розенкрейцерской символической философии / Менли Палмер Холл; [пер.: В.В. Целищев]. – Москва: Колибри, 2018. – 1257 с. – ISBN 978-5389146433.

19. Bonaventure Saint Bonaventure's Disputed Questions on the Mystery of Trinity / Bonaventure. Translate: Zachary Hayes. – New York, New York: Franciscan Institute, Saint Bonaventure University, 1979. – 273 p.

20. McDonald G.R. Raising the ghost of Arius: Erasmus, the Johannine comma and religious difference in early modern Europe / Grantley Robert McDonald. – Leiden: Leiden University, 2015. – 450 p.

21. Norton A. A statement for reasons for not believing the doctrines of Trinitarians, concerning the nature of God and the person of Christ / Andrew Norton. – Ann Arbor, Michigan: University of Michigan Library, 2005. – 556 p. – ISBN 978-1425561321.

22. Xing G. The Concept of the Buddha: Its Evolution from Early Buddhism to the Trikaya Theory / Guang Xing. – London: Routledge, 2004. – 272 p. – (Routledge Critical Studies in Buddhism). – ISBN 978-0415333443.

Надійшла до редколегії 20.03.19